

Σπύρος Νάγος Ένας ξεχωριστός Τέκτονας

Ο Σπύρος Νάγος γεννήθηκε στις 13.8.1868 στο Κακούρι της Αρκαδίας. Κυριότερη παιδαγωγός υπήρξε η μητέρα του. Λόγω της ευφύιας και της δραστηριότητάς του, έφυγε από το πατρικό του, χωρίς καμιά χρηματική ενίσχυση και πήγε στην Τρίπολη, απ' όπου τελικά, πήγε στην Αθήνα.

Εκεί, ένας φιλότιμος και ευσυνειδητος δάσκαλος τον μόρφωσε μέχρι του σημείου να είναι σε θέση να διαβάζει και να ερμηνεύει Ισοκράτη και Ξενοφώντα. Αφού έκανε διάφορα επαγγέλματα, έγινε ζαχαροπλάστης.

Αναμείχθηκε με τον συνδικαλισμό και εξελέγη αντιπρόσωπος της συντεχνίας των ζαχαροπλαστών. Την ίδια εποχή συγκροτήθηκε και ο πρώτος δημοκρατικός πυρήνας με τους Φλογαίτη, Χοϊδά και Γ. Φιλάρετο, ο οποίος εξέδιδε τότε τον «Ριζοσπάστη», φορέα των δημοκρατικών και σοσιαλιστικών αρχών, στις οποίες είχε προσχωρήσει και ο φλογερός και ενθουσιώδης Νάγος.

Θαύμαζε τις αρχές της Γαλλικής Επανάστασης και η τριλογία «**Ελευθερία – Ισότητα – Αδελφότητα**» έγινε το βίωμά του. Προέβη σε αγώνα αφύπνισης και εξέγερσης του αδικημένου εργάτη. Εγκαταλείπει τότε το επάγγελμα του ζαχαροπλάστη και γίνεται

τυπογράφος. Συντάσσει, εκδίδει και κυκλοφορεί μόνος του την πρώτη στην Ελλάδα σοσιαλιστική εφημερίδα, το «Αρδην».

Πρωτεργάτης και ρήτορας της πρώτης συγκεντρώσεως στις στήλες του Ολυμπίου Διός της Εργατικής Πρωτομαγιάς, καταδιώκεται από την Αστυνομία και κατάσχεται το φύλλο του. Καταφεύγει στην Κεφαλονιά. Συλλαμβάνεται στην Ζάκυνθο. Με επέμβαση φιλελεύθερων στοιχείων του νησιού, αφήνεται ελεύθερος. Εκεί, συνδέεται με τους ριζοσπάστες και τους προοδευτικούς κύκλους, στους οποίους ανήκαν και οι **τέκτονες της Αγγλικής Στοάς «Αστήρ»**.

Το 1904 μυήθηκε στην τότε Στοά «Μαραθών». Ήταν ο πρώτος Σεβάσμιος της Σ.΄. Στ.΄. «Προμηθεύς».

Συνέταξε ψήφισμα με το οποίο ζητούσε να καθιερωθούν:

1. Η οκτάωρη εργασία.
2. Η αργία της Κυριακής.
3. Η κατάργηση της προσωπικής κράτησης, και
4. Η απονομή σύνταξης σε όσους εργάτες συμπληρώνουν το πεντηκοστό έτος της ηλικίας τους, ή τους παθόντες ή ανίκανους για κάθε εργασία.

Όταν επέστρεψε στην Αθήνα, διορίστηκε υπάλληλος των Ταχυδρομείων Αθηνών και για αρκετά χρόνια, εξελέγετο μέλος του διοικητικού συμβουλίου του Συλλόγου Δημοσίων Υπαλλήλων.

Το 1918 προσλήφθηκε σε τραπεζικό ίδρυμα στην Αθήνα με τον βαθμό του Τμηματάρχη. Αφού πέρασε από τριάντα επτά επαγγέλματα, όπως έλεγε αστειευόμενος, διορίστηκε Διευθυντής της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Πειραιώς, την οποία διοργάνωσε και διηύθυνε. Στον Τεκτονισμό ο Νάγος αναδεικνύεται και αναγνωρίζεται από όλους, σαν γνήσιος εμπνευσμένος Μύστης Δάσκαλος με σπάνια ηγετικά προσόντα. Η ικανότητά του να ερμηνεύει σύμβολα, η γλυκύτητα του χαρακτήρα του, και οι εμπνευσμένες διδασκαλίες του έδωσαν νέα ζωογόνο πνοή στους Τεκτονικούς κύκλους, μερικοί των οποίων και σήμερα ακόμη πορεύονται σύμφωνα με τις ανεκτίμητες και σοφές υποθήκες του.

Όσοι συνεργάστηκαν μαζί του και τον γνώρισαν από κοντά, πάντοτε θαυμάζουν με θαυμασμό την ανωτερότητα του ήθους του, την αστείρευτη καλωσύνη του, τις απέραντες γνώσεις του και την δύναμη της πάντοτε ορθής κρίσης του.

Ο τολμηρός αυτός ερευνητής από νωρίς στράφηκε στην μελέτη των αρχαίων Ελλήνων φιλοσόφων. Με την μυστηριακή του κατάρτιση κατόρθωσε να σπουδάσει την γλώσσα των συμβόλων και να το ερμηνεύσει με τόση επιτυχία. Η ικανότητά του αυτή τον βοήθησε να ερμηνεύει με μεγάλη ευχέρεια την αρχαία ελληνική και ξένη Μυθολογία, πίσω από την οποία ήταν κρυμμένα τα βαθειά νοήματα των δυνάμεων και των νόμων της Κοσμογονίας, για να τα προφυλάξουν από την βεβήλωση και την παρανόηση από αδύνατες και ανώριμες διάνοιες.

Πηγή των κοσμοθεωριών, πίστευε ότι ήταν τα προελληνικά Μυστήρια, από τα οποία οι Θεολόγοι ποιητές και φιλόσοφοι διδάχθηκαν και άντλησαν τα στοιχεία της κοσμοθεωρίας τους, που δόθηκαν μετέπειτα στους ιστορικούς χρόνους και διατυπώθηκαν στα φιλοσοφικά

συγγράμματα.

Θαύμαζε τον Ορφέα και τον Μέγα Πυθαγόρα, των οποίων τα σωζόμενα κείμενα μελετούσε συνεχώς. Ζωντάνεψε την αρχαία ελληνική σκέψη και φιλοσοφία. Ανέσυρε από τα βάθη των αιώνων και από τα άδυτα των αρχαίων μυστηρίων αλήθειες, τις ανασυνέθεσε και παρουσίασε πλήρες φιλοσοφικό και βιονομικό σύστημα με το οποίο εξηγούσε όλα τα αινίγματα της ζωής και του πνεύματος, αλλά και ικανοποιούσε την πιο ανήσυχη και απαιτητική σύγχρονη σκέψη. «Ουσία, Μορφή και Συνειδηση», έλεγε, συνθέτουν την αρμονική έκφραση της όλης Φύσεως, που αποτελεί το Παν. Από το Παν προέρχεται ο άνθρωπος. Όπως οι αριθμοί δεν έχουν τέρμα, έτσι και η ατομική ψυχή δεν έχει τέρμα, είναι αθάνατη και αιωνίως πολλαπλασιάζει τις δυνάμεις που κρύβει μέσα της σε λανθάνουσα κατάσταση. Λάτρευε την Φύση και το Φως της. Ήταν εραστής της Αλήθειας και αυτήν αναζητούσε σ' όλη του την επίγεια ζωή.

Κατά το 1915 ο Νάγος εγγράφεται στην Θεοσοφική Εταιρία και γίνεται πρόεδρος της Στοάς «Απόλλων». Το πέρασμά του από εκεί ήταν σύντομο. Καίτοι έτρεφε θαυμασμό για την ιδρύτριά της Έλενα Πετρόβνα Μπλαβάτσκι, η διάρθρωση και η έλλειψη μεθοδολογίας κατάλληλης για το σύστημα εκείνο, που εν τούτοις φιλοδόξησε να αναδειχθεί ο φορέας της Αρχαίας Σοφίας στην Δύση δεν τον ικανοποιούσε. Στο έργο του «**Πνευματικά Ιδέαι**» περιγράφεται πώς η γνώση εκείνη μεταβιβάζεται στους αγνούς και στους καθαρούς, στους άξιους και τους ικανούς για να συνεχίσουν την πορεία της ψυχής τους πέρα από της Γης το περιβάλλον : *«Τις σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων, έλεγε, πρέπει να τις διέπει ο ηθικός νόμος, ο όποιος είναι συνώνυμος με τον φυσικό. Ύψιστος δε φυσικός νόμος είναι ο νόμος της Αρμονίας, χωρίς τον οποίον δεν θα υπήρχε τάξη, πρόοδος, εξέλιξη. Αλλά τί είναι δίχως αρμονία; Αρμονία είναι ο νόμος, ο όποιος διακανονίζει τις μεταξύ των ουσιών, μορφών και συνειδησεων σχέσεις προς τον σκοπό της εξελίξεως των πάντων διά της αλληλεπιδράσεως και διά της αγάπης και του έρωτος. Ο νόμος της αρμονίας είναι συμπύκνωση των εννοιών που περικλείουν οι μαγικές λέξεις «Αγάπη, Ελευθερία, Δικαιοσύνη».*

Υποθήκες του Σπ. Νάγου

«Αγάπα τον άνθρωπο, όχι από δεοντολογία ή κατ' επιταγή. Αγάπα τον άνθρωπο, αδιαφορών αν αυτός σε αγαπά, σε μισεί ή σε περιφρονεί. Στο πρόσωπο του κάθε ανθρώπου να βλέπεις επαναλαμβανόμενη την δική σου υπόσταση. Σεβάσου πάντοτε οποιονδήποτε άνθρωπο, αγαθό η κακό, πεπαιδευμένο ή άξεστο, γιατί είναι μια αξία της Φύσεως που εργάστηκε επί πολλούς αιώνες για την ανθρώπινη οντότητα. Η οντότητα αυτή έχει λανθάνοντες τους Νόμους της αρετής και της Σοφίας. Βοήθησε τον εσύ με την αγάπη σου και το ενδιαφέρον σου για να τους εκδηλώσει έντονα. Χτύπα και καυτηρίαζε την κακία και την αγνωσία. Σεβάσου όμως τον άνθρωπο, κάθε άνθρωπο, γιατί και αυτός προορίζεται να γίνει μια ημέρα θεία ύπαρξη. Δείχνε πάντα ανεξάντλητη επιείκεια και ανοχή. Μην οικτίρεις ποτέ τον σφάλοντα. Μην περιφρονείς ποτέ τον αμαρτήσαντα, γιατί και συ έσφαλές και αμάρτησες πολλές φορές στην ζωή σου, αλλά οι άλλοι σε ανέχθηκαν. Αν υπήρξες αυστηρός πολύ κάποτε θα μετανοήσεις. Αν έκρινες με επιείκεια δεν θα μεταμεληθείς ποτέ. Να βρίσκεις πάντοτε την δύναμη να συγχωρείς εκείνον που σε αδίκησε. Αγάπα κάθε πνοή, κάθε συνειδηση υπανθρώπινη, ανθρώπινη και υπερανθρώπινη για να αισθανθείς και συ τις περιπτώξεις και την θέρμη της

παγκόσμιας αγάπης. Για να γίνεις ελεύθερος, να αναγνωρίζεις και στον άλλο το δικαίωμα να γίνει και αυτός ελεύθερος. Βοήθησε πάντοτε να απολαύσουν και οι άλλοι την οικονομική, την κοινωνική και την πνευματική ελευθερία και να μπουν στην τροχιά του Φυσικού Νόμου και στον κύκλο της παγκόσμιας αρμονίας. Να είσαι δίκαιος, δηλαδή αναγνώριζε και σεβάσου τα δικαιώματα που έχει κάθε ύπαρξη, η οποία είδε το Φως του Ηλίου για να απολαμβάνει την ζωή, να προοδεύει και να εξελίσσεται πνευματικά. Η λέξη δικαιοσύνη είναι συνώνυμη με την λέξη αναγνώριση. Ο άνθρωπος δεν είναι σε θέση να δώσει τίποτε στον όμοιό του. Η Φύση είναι εκείνη που δίνει στον άνθρωπο τον οργανισμό και τις αισθησιακές και πνευματικές ικανότητες με τις οποίες δικαιούται να παίρνει από τους κόλπους της ό,τι του είναι αναγκαίο για την ύπαρξη, την πρόοδο και την ευδαιμονία του. Η Φύση διαθέτει αφειδώς όλους τους παράγοντες της ζωής για όλους. Ο άνθρωπος στηριζόμενος στην δύναμη του ισχυρότερου αφαιρεί τα μέσα και στερεί τον όμοιό του από όλα εκείνα που θα του εξασφάλιζαν άνετη ζωή, εύκολη παιδεία και χωρίς εμπόδια πρόοδο. Να είσαι δίκαιος. Να πιστεύεις ότι όλοι, σαν τέκνα της ίδιας μάνας έχουμε τα ίδια δικαιώματα και τις ίδιες υποχρεώσεις απέναντι στο σύνολο. Να είσαι δίκαιος και να αναγνωρίζεις σε κάθε άνθρωπο ό,τι ανήκει σ' αυτόν από την μητέρα Φύση. Κάθε ύπαρξη δικαιούται να έχει στην διάθεσή της όλα τα μέσα της προόδου και της παιδείας για να μάθει και αυτή την αλήθεια και να αποκτήσει την κοινωνική και πνευματική ελευθερία. Κάνε ότι μπορείς για να ανανήψει ο αδελφός σου άνθρωπος. Δώσε του χέρι βοήθειας για να βγει από το βούρκο της κατωτερότητας. Μην προκαλείς, μην υποτιμάς κανένα, πάντα να είσαι ανεκτικός. Κτύπα τις ανθρώπινες αδυναμίες, στιγμάτιζε το πάθος, καυτηρίαζε την αμαρτία αλλά ποτέ μην θίγεις την αξιοπρέπεια του αμαρτήσαντος. Μην πληγώνεις, μην φονεύσεις ποτέ τον αδελφό σου άνθρωπο, έστω και αν είναι αμαρτωλός. Δεν ξέρεις και συ κι εγώ πόσες φορές στην πορεία της ψυχής μας κατά τις αλληπάλληλες ενσάρκώσεις μας δεν υπήρξαμε εγκληματίες, κακούργοι, αμαρτωλοί. Όμως η στοργή των δυνάμεων της Φύσεως, το φως του Ηλίου και οι φροντίδες των ανωτέρων συνειδήσεων μας βοήθησαν με τις δοκιμασίες και τον πόνο να μάθουμε και να ακολουθούμε το καλό και το πρόπον».

Ο Νάγος ποτέ σε κανέναν, έστω και αν του το ζητούσε, δεν του υπεδείκνυε την πλάνη του, δεν του έλεγε το ελάττωμά του, το σφάλμα του. Είναι ένα σημείο που φανερώνεται μεγαλόπρεπη η ευγένεια και η πραγματική λεπτότητα μιας ανώτερης υπάρξεως. Τούτο το δικαιολογούσε ως έξης : *«Εάν σου πω τα σφάλματά σου, θα φανώ ανώτερός σου και συ θα αισθανθείς ένα αίσθημα κατωτερότητας απέναντί μου, πράγμα που δεν το θέλω ... Θέλω να είμαι ίσος προς ίσον. Η αξία έγκειται εις τούτο : Μόνος του ο άνθρωπος πρέπει να αναγνώρισει το σφάλμα του και να το επανορθώσει διά του αυτοελέγχου και του θεληματικού του. Βέβαια, σε βοηθώ και σε ποδηγετώ με προσοχή διαφορετρόπως, χωρίς ποτέ να σε κατεβάσω από την βαθμίδα της αδελφικής ισοτιμίας».*

Ο Νάγος πίστευε ότι το σύνολο των εκδηλωμένων ουσιών, των μορφών και των συνειδήσεων διέπεται από νόμους που βοηθούν στην εξέλιξη και την τελειοποίηση. Οι νόμοι τούτοι βοηθούν την εκπνευμάτωση πάσης μορφής και την εις το άπειρον ατέρμονα εξέλιξη τους. Τους νόμους τούτους πρέπει να γνωρίσει ο άνθρωπος για να γίνει σοφός και να προσαρμόσει όλες του τις εκδηλώσεις, σύμφωνα με αυτούς για να γίνει ενάρτετος. Ο ενάρτετος

και ο σοφός βοηθείται και γίνεται συνεργάτης των ανώτερων αυτού συνειδησεων, οι οποίες συνέστησαν την θεία πνευματική ιεραρχία στην κορυφή της οποίας βρίσκεται Υπέρθεος Άρχων, χειριστής των φυσικών και των πνευματικών Νόμων. Τούτον, σ' ένα δημοσίευμά του στους Καιρούς του Κανελλίδη, τον αποκαλεί **Κάτοικο του Σύμπαντος**, διευθετούντα και εποπτεύοντα την τάξη του Παντός. «Ο λατρεύων το Παν, έλεγε, λατρεύει και το μέρος. Εάν ο λατρεύων μόνον μίαν προσωπικότητα όσον ισχυρά και αγαθή και αν είναι αύτη, υποτιμά το σύνολον». Λάτρευε την Φύση και το φως της. Θαύμαζε, αγαπούσε και σεβόταν κάθε συνειδητό "εγώ" που είναι καρπός της φύσεως.

Ήταν εραστής της αλήθειας και αυτήν αναζητούσε σε όλον τον επίγειο βίο του, αυτήν ακολουθούσε και αυτήν δίδασκε. «Τον ενάρετο και τον σοφό, έλεγε, ενισχύουν οι δυνάμεις της Φύσεως για να μπορεί να εναρμονίζεται προς τους Νόμους της. Όσους ποθούν και θηρεύουν την αλήθεια, η αλήθεια τους ποδηγετεί και τους φωτίζει. Ο Ουρανός τους εμπνέει και τους οδηγεί για να βρουν τον δρόμο που άγει στην αληθινή πραγματικότητα».

Στις 4.9.1933 κόπηκε το νήμα της επίγειας ζωής του. Το είχε προαισθανθεί ήδη προ εξαμήνου.

Την ημέρα εκείνη που έφυγε, έκανε το τελευταίο του θαλασσόλουτρο στην παραλία του Φλοίσβου, όπως έκανε χρόνια ολόκληρα, ανελλιπώς κάθε μέρα, χειμώνα-καλοκαίρι και τέλεσε το τελετουργικό του καθήκον προς τις Δυνάμεις της Φύσεως. Δεν χαροπάλαιψε, κοιμήθηκε ήρεμα εκεί στην παραλία του Φλοίσβου! Είχε ήδη νικήσει τον χάρο. Εκείνος που ξερριζώνει τις αδυναμίες και το πάθος, εκείνος που ακολουθεί την αρετή και κτυπά την κακία, την ψευτιά και κάθε δουλεία, εκείνος που κυνηγά, υπηρετεί την αλήθεια και λατρεύει την ελευθερία, την δικαιοσύνη, το φως και τρέφει στην καρδιά του αγάπη για όλους, αυτός νικά την ατέλεια, νικά την αμαρτία, νικά τον Αδη και τα σκοτάδια του.

Ο αδ. ' . Νάγος διατέλεσε μέλος του Συμβουλίου της Μεγάλης Στοάς της Ελλάδος και τακτικό μέλος του Υπάτου Συμβουλίου του 33^ο .

*

Ο Σπυρίδων Νάγος, μιλά για τον Πυθαγόρα:

Λαμβάνω τον λόγον να ομιλήσω σήμερα περί του θείου της Φύσεως μύστου Πυθαγόρου, διότι η ημέρα αυτή ενέχει σπουδαιότατην σημασίαν και το καθήκον μου προς τον υπέρτατον μύστην όπως εκπληρούται. Αυτός, ο οποίος υπήρξεν βαθύς γνώστης της Φύσεως, ο οποίος επεσκόπησε τας θείας λειτουργίας του Σύμπαντος, δυσμενώς ήθελε με ακούσει περί αυτού ομιλούντα εις ημέραν κατά την οποίαν δεν θα ετελείτο μυσταγωγία θεών οι οποίοι κυριαρχούν εις την Γην ως Βασιλείς, των οποίων αι επιρροαί κανονίζουν τας μορφάς της. Δυσμενώς ήθελε με ακούσει εάν ωμίλουν εις ημέραν κατά την οποίαν η επιρροή της δεν θα είχεν διπλήν σημασίαν και διττήν επί των ανθρώπων επιρροήν και δεν θα με ανεγνώριζεν ως ακολουθούντα τα θεία του ιδεώδη και τας αληθείας του, αι οποίαι όταν επικρατήσουν εις τον

κόσμον θα βασιλεύσει πλήρης γαλήνη και αι ψυχαί της Γης θα φέρουν διάδημα πλαισιούμενον από αίγλην και καταύγαζαν Φως. Δια τούτο ομιλώ κατά την ημέραν αυτήν κατά την οποίαν το θείον του απείρου Κάλλος παραδίδει τας θείας του επιρροάς προς το θείον Φως το οποίον υπαγορεύει, όχι μόνον τας αρμονίας του Κόσμου αλλά και πρωτεύει εις την συντέλεσιν της ανθρωπινής μορφής, κληροδοτών εις τας ψυχάς το μέσον της εκ του σκότους σωτηρίας των. Ο Ουρανός ενέχει εν αυτώ ως ιθύντορας των δυνάμεων του δώδεκα Βασιλείς. Οι Βασιλείς αυτοί είναι οι διευθετούντες τας επιρροάς του προς την Γην εκ των οποίων η μορφή της λαμβάνει την τοιαύτην αίγλην και αναπτύσσει την εξέχουσιν εις την ανθρωπίνην μορφήν ψυχήν της κατά μείζονα λόγον των ψυχών των άλλων μορφών της. Εις τους θείους αυτούς Βασιλείς κατανέμονται αι επιρροαί του Ουρανού, δηλαδή ο Ουρανός παραδίδει τας δυνάμεις του και έκαστος εξ αυτών κυριαρχεί επί της Γης το δωδέκατον του έτους. Κατά την ημέραν λοιπόν αυτήν τερματίζεται η κυριαρχία της Βασιλίδος του Κάλλους και διαδέχεται αυτήν ο Βασιλεύς του Φωτός. Κατά την ημέραν αυτήν υπογράφεται η συνθήκη της παραδόσεως και παραλαβής των επί της Γης επιρροών παρισταμένων και κυριαρχούντων σήμερον αμφοτέρων.

Η παραδίδουσα την επιρροήν του Κάλλους εκ του οποίου εξεπορεύθη εν τη Γη το θείον Άρωμα το οποίον έψαυσε όλων μας τας αισθήσεις είναι η μεγάλη θεά Αφροδίτη. Είναι η μεταδόσασσα το μέσον της διαιωνίσεως του εσωτερικού Λόγου της Φύσεως εις την ανθρωπίνην μορφήν, εις την οποίαν τελείται ιεροτελεστία της ψυχής της ανθρωπότητας προς την μορφήν της, δια της οποίας η ψυχή λαμβάνει την δύναμιν της νοήσεως γευομένη τον ηδύν καρπόν τον οποίον παρεσκεύασε η μεγάλη θεά και ούτω σώζεται η ψυχή ερχόμενη εις το Φως εγκαταλείπουσα το έρεβος. Ω θεία μυσταγωγία πάντων των μυστηρίων. Επέτρεψαν εις εμέ να είπω προς την θνητήν ανθρωπότητα εις ένδειξιν λατρείας μου προς το Κάλλος δύο λέξεις, όπως ενωτισθεί του θείου νάματος και σωθεί εκ της φθοράς, την οποίαν αυτή δί' εαυτήν παρασκευάζει, ακολουθούσα τας εμπνεύσεις του σκότους. Παραλαμβάνει λοιπόν ο θεός Απόλλων, όχι ο θεός του εξωτερικού του Ηλίου φωτός, αλλά του θείου του εσωτάτου του Ηλίου Λόγου ο οποίος μεταδοθείς εις την ανθρωπίνην μορφήν δια του ανθρωπίνου κάλλους το οποίον παρεσκεύασε η θεά Αφροδίτη, την μετέβαλε εις θείαν Μούσαν εκ της οποίας αντλούμεν ό,τι μεταδίδομεν προς σας. Πάσα της Φύσεως ψυχή όταν λατρεύει την δικαιοσύνην και ενασμενίζεται προς τας θείας επιρροάς και εκδηλούται εις αυτήν η θεία λατρεία καθίσταται Μούσα, δηλαδή αιωνία εμπνευσμένη Γαλήνη. Ενώτισου εις το Φως αυτό ανθρωπίνην ψυχή, εάν θέλεις να καταστείς θεία Γαλήνη. Ποίος λοιπόν είναι ο θεός σοφός περί του οποίου θέλομεν να ομιλήσωμεν σήμερον συνδυάζοντες την ύπαρξίν του εις την Γην προς τας θείας του Ουρανού επιρροάς; Είναι ο γεννηθείς κατ' αυτήν την ημέραν και τον οποίον περιέβαλαν αμφότεροι αι θείαι επιρροαί τας οποίας ελάτρευσεν, το δε φως των στέφανον παρεσκεύασεν και περιέβαλεν την θείαν του μορφήν, χρυσαί δε ακτίνες του Ηλίου και ευώδης χυμός του θείου Κάλλους ψαύσας ολόκληρον την υπόστασίν του της μετέδωσε θείον Φως και θείον Κάλλος. Εκαλλύνθη η μορφή του θείου σοφού, εφωτίσθη το πνεύμα του και διείδεν τας λειτουργίας και μυσταγωγίας της Φύσεως και είπεν "Ω θεία αρμονία! το παν εις Σε αποτελεί μορφήν και πάσα μορφή το κάλλος σου περιβεβλημένη Αινεί την θείαν υπόστασίν σου! θεία αρμονία, ο υπαγορεύσας εις σε το Κάλλος, είναι ο κατέχων τα σκήπτρα του θείου Απείρου Μέγας Ζεус, του οποίου ο γόνος εξεδηλώθη εις εστίας απείρου φωτός εν τη Φύσει, εις τον οποίον υπολανθάνει το σπέρμα της θεοποιήσεως πασών των υπό Σου συντελουμένων

μορφών. Το Παν, θείαν αρμονίαν, εκρέει εκ της αρχής της συστάσεως των μορφών της Φύσεως την οποίαν κατέχει ο μέγας Ζευσ και παράγει τας θείας προσωπικότητας, αι οποίοι καταλαμβάνουσαι τας δυνάμεις καθίστανται Βασιλείς αυτών και η πτωχή μας Γη δεχόμενη τας θείας επιρροάς των μεταβάλλεται εις μορφάς και συνειδήσεις, θείον Άπειρον, υπήρξες Μονάς εις την οποίαν το Πάν συνεσπειρούτο, αλλά παραγωγός Μονάς. Παρήγαγες πάσας τας άλλας Μονάδας και οι άπειροι εκ Μονάδων αριθμοί σου αποτελούν την αρμονίαν σου. Δεν είσαι θείον Άπειρον ή αριθμός, διότι ούτω καθίσταται νοητόν εις πάσαν εις την Φύσιν Μονάδα η οποία διακρίνεται των άλλων ως έχουσα ιδίαν μορφήν. Σκοπός σου θείον Άπειρον είναι η υπάρξις σου κατά μονάδας. Τούτων απώτερος σκοπός η θεία γαλήνη και η συγκέντρωσις εις εκάστην της αισθητικής αντιλήψεως πασών των θείων σου ενεργειών, θείον Άπειρον, Σε Αισθάνομαι, διότι εντός μου Σε φέρω. Είμαι ως ήσο αρχικώς Μονάς. Είμαι και εγώ ως Συ Άπειρον και όταν εις εμέ συντελεσθεί ως εις Σε συνετελέσθη, αρμονία, τότε, ώ θεία του Απείρου έκφρασις, η υπόστασίς μου θα καταστεί δεσπόζουσα θέλησις ως του Μεγάλου Διός και θα αναθέσεις εις την θέλησίν μου την επίβλεψιν της θεία Σου αρμονίας, θα με δεχθείς ως δεσπόζούσαν και κυριαρχούσαν δύναμιν επί της θείας εν θεία Φύσει εκφράσεως Σου. Ω αδύνατοι την ψυχήν και τον νουν άνθρωποι! Σείς, οι οποίοι νομίζεται εαυτούς θείους την γνώσιν, περιγράψατε δι' ολίγων την ύπαρξιν και τον σκοπόν του Απείρου, ως περιέγραψεν αυτόν ο θείος σοφός δια να εννοήσετε τίνες είσθε. Ω άνθρωποι θνητοί! Ακροασθείτε τον θείον σοφόν εις ό,τι κατωτέρω θα είπω και αν είσθε αληθώς ως προείπον και σεις Μονάδες ενέχουσι εντός των το θείον Άπειρον και αισθανόμεναι αυτό, ακολουθήσατε την οδόν την οποίαν εκείνος εχάραξε.

Έργον μου έλεγεν, είναι όχι να βαδίσω επί εκείνων των, γραμμών επί των οποίων οι θείοι μύσται εχάραξαν εις τα τελούμενα μεγάλα μυστήρια. Εις αυτά τελούνται θείαι τελεταί αι οποίοι γεραίρουν τας ενεργείας της Φύσεως και αποκαθιστούν τους μμουμένους εις την θείαν γνώσιν. Βεβαίως αυτό είναι θείον έργον. Έργον μου είναι να συντρέξω εις την παραγωγήν αρμονίας εις την κοινωνίαν των ανθρώπων, διότι όταν δεν επικρατεί αρμονία η ανθρωπότης ευρίσκεται εκτός σκοπού. Το Άπειρον αποτελείται από πληθύν ατομικότητων. Τα άτομα αυτά είναι αι μορφαί του Απείρου αι συντελούσαι εις την αρμονίαν του.

Η συντέλεσις της αρμονίας είναι καθολικός σκοπός των ατομικότητων. Ο σκοπός αυτός είναι η επίτευξις εις εκάστη ατομικότητα ιδίας μορφής. Μη δε της αρμονίας επιτυγχανομένης το Άπειρον δεν επιτυγχάνει τον σκοπόν του. Αι μορφαί του απόλλυνται. Απολλυμένων δε των μορφών του Απείρου, τούτο επανέρχεται εις τα ίδια. Η εις τα ίδια επαναφορά του Απείρου θα ήτο συντέλεσις της καταστροφής του, αλλά αυτό δεν συντελείται εις το Άπειρον. Δεν συντελείται, διότι εκάστη μορφή αυτού βαίνει κατά προδιαγραφέντα νόμον και η επαναφορά της εις τα ίδια ουδέποτε συντελείται. Το Άπειρον εν τω συνόλω του διευθετείται υπό επιστατού τινός νόμου ο οποίος αφού πρότερον συντελέσει την αρμονίαν και μεταβάλει την αποτελούσαν αυτό ούσίαν εις ειδικός μορφάς, τας εξαναγκάζει να ακολουθούν ωρισμένην κυκλικήν τροχίαν. Όθεν το παν βαίνει κατά κύκλον, αλλά το πέρας του κύκλου ουδέποτε καταλήγει εις την αφετηρίαν του. Η κατάληξις επί του αυτού σημείου της αφετηρίας θα εσήμαινε διάσπασιν της αρμονίας και καταστροφήν του Απείρου. Η εν αυτώ κίνησις θα έχανε την τροχίαν της και αι μορφαί θα περιεπλανώντο επί των μορφών και συγκρούσεις και καταστροφαί θα ετελούντο. Πασά μορφή του Απείρου βαίνει προς το άπειρον αυτής, η δε

ταχύτης της καθίσταται αισθητή εις τας αντιλήψεις των ανθρώπων μετά πάροδον αιώνων. Αι μορφαί αι οποίαι αποτελούν το σύστημα το οποίον διευθετεί η εστία του Ηλιακού φωτός δια της επ' αυτών επιρροής του, ποιούν την τροχιάν τους κατά κύκλον ανάλογον, εκάστη καί όλαι ομού συντρέχουν να βαίνει ολόκληρον το Ηλιακόν σύστημα εκφεύγον της αισθητής εις ημάς τροχιάς εισερχόμενον εις ετέραν, την οποίαν θα διακρίνωμεν παρατηρούντες επισταμένως μετά πάροδον αιώνων τινών. Αι εις το Άπειρον κινήσεις των μορφών του Ηλιακού μας συστήματος το σώζουν της καταστροφής και αι μορφαί μεταβάλλονται αποτελούσαι τελειότερος τοιαύτας. Ουδεμία μεταβολή επί των μορφών θα επετυγχάνετο άνευ αυτής της κινήσεως. Το Φως θα έχανε το λόγον της υπάρξεως του και πλήρες σκότος θα περιέβαλε ό,τι βλέπωμε σήμερα υπό μορφήν απείρου κάλλους. Αλλά ενώ το Άπειρον δεν διαφεύγει της διευθετήσεως του εσωτάτου αυτού νόμου και αι μορφαί του επιτελούν τους αναμορφωτικούς των κύκλους, διαφεύγει την επιρροή του η συνειδήσις η υπό μορφήν πνεύματος εκδηλωθείσα.

Ο θείος νόμος καταμερίζεται εις τας συνειδήσεις και εκάστη αυτών αφ' εαυτής ορμώμενη, ποιείται κινήσεις, λαμβάνουσα λόγον υπάρξεως αφ' εαυτής και δύναμιν συντηρήσεως από την άπειρον πηγήν του καθολικού νόμου δια συστήματος οργανικού, εις την παραγωγήν του οποίου συντρέχει. Αι ούτω συντελούμεναι πνευματικοί μορφαί αποτελούν ίδιον σκοπόν, τον σκοπόν τον οποίον αναφέραμε. Η επίτευξις αυτού του σκοπού επιτυγχάνεται δι' αρμονίας των πνευματικών σκοπών και δι' αρμονίας αυτών προς πάσας τας μορφάς της εκούσης ανεκδήλωτον πνευματικήν μορφήν Φύσεως. Στενότατη αλληλεγγύη των πνευματικών προς τας φυσικός μορφάς πρέπει να τελείται. Αι φυσικοί μορφαί μεταδίδουν την δύναμίν τους εις τας πνευματικός μορφάς και συντρέχουν τας τελευταίας να εκδηλώνουν ό,τι ακόμη δεν έχουν εκδηλώσει. Τα υπό των πνευματικών μορφών εκδηλούμενα δια της επιρροής των φυσικών μορφών είναι νόησις και αίσθησις των τελουμένων λειτουργιών της Φύσεως, η δε μεταξύ των πνευματικών μορφών επιτελουμεν αλληλεγγύη και αρμονία συντρέχει ώστε εις το να διαχέεται παρασκευαζόμενη ένεκα της επαφής αυτών (πνευματικών μορφών) προς τας φυσικός μορφάς ζωή εις ολόκληρον το πνευματικόν σώμα. Η διάχυσις της Ζωής είναι ο έτι μείζων επιδρών νόμος των ψυχών της ανθρωπότητας, δια να εκδηλούν τας δυνάμεις των προς συντέλεσιν μείζονος πνευματικής μορφής εκ της οποίας συντελείται η θεοποίησις της συνειδήσεως του Απείρου. Ουδέν συντελείται μη επικρατούσης αρμονίας επί των πνευματικών μορφών, επανερχομένων και ποιουσών την κυκλικήν των περιφοράν επί τα αυτά σημεία και εντεύθεν συγκρούσεις, γένεσις παθών, θλίψις, οδύνη, περιπλάνησις. Αι πνευματικοί μορφαί εκφυγούσαι της αληθούς αυτών τροχιάς παρήγαγαν την σύγχυσιν προς την οποίαν από αιώνων η ανθρωπότης παλαίει. Ο θείος μύστης λοιπόν δεν ήρκέσθη να καταδείξει, ως τα αλλά μυστήρια, τας τελούμενης λειτουργίας της Φύσεως, αλλά επεζήτησε να επαναφέρει την εκτροχιασθείσαν ανθρωπότητα εις την φυσικήν αυτής τροχιάν, υποδείξας δια σοφού συσλήματος τα μέσα της επαναφοράς. Υπαγόρευσε τον τρόπο της διαίτης, τον τρόπον της κοινωνικής οργανώσεως, τους νόμους οι οποίοι έπρεπε να είναι οδηγοί των ανθρωπίνων πράξεων και βουλήσεων. Ως άλλος Προμηθεύς μετέδωσε το Φως, εκείνο τα οποίον έπρεπε να κανονίσει τας σχέσεις των πνευματικών μορφών και εδίδαξε να εγκαταλείψουν τον τότε κρατούντα τρόπον της κοινωνικής οργανώσεως.

Ο,τι θα επιζητήσει η ανθρωπότης του μέλλοντος η οποία θα συναισθανθεί την υπαρξίν της, τούτο τότε υπαγόρευσε και εδημιούργησε μυσταγωγικόν σύστημα εις το οποίο κατέδειξε εις όσους εμυήθησαν κατά τρόπον αντιληπτικότερον τον οποίον και αυτός ο Ιησούς εξήλωσε, την δημιουργίαν και λειτουργίαν του απείρου της συνειδήσεως και τον σκοπόν της, προς τον σκοπόν οι μουύμενοι να διακρίνουν ότι επιβάλλεται η οργάνωσις των πνευματικών μορφών και ότι μέγιστον πάντων των καθηκόντων του σοφού είναι να συντρέξει εις την παραγωγήν κοινωνίας εν αρμονία της Φύσεως βιούσης. Εδίδαξεν, ότι αι ψυχαί της ανθρωπότητας ακολουθούσαι τον τρόπον τον οποίον ακολουθούν του νοείν, θα περιπλανούνται φερόμενοι από οργανισμού εις οργανικόν σώμα και από οδύνης εις οδύνην. Υπέδειξεν την κατάπαυσιν των παθών και της εκτροπού ζωής δια της αποχής από ωρισμένας τροφός και εδίδαξε το δικαίωμα εκάστης προσωπικότητος το οποίον έχει, ως αποτελούσα εκάστη ιδίαν μορφήν της Φύσεως. Προ πάντων δε κατέδειξε, την ανάγκην της αρτίας οργανικής διαπλάσεως της ανθρωπότητος, διότι ως έλεγεν, όταν το Όργανον της ψυχής δεν είναι ικανόν να δέχεται τας επιρροάς της Φύσεως, η ψυχή πάσχει και ουδέν δύναται να νοεί εξ όσων προς αυτήν γίνονται. Η οργανική διαμόρφωσις της ανθρωπότητος και η επίτευξις αρμονίας μεταξύ των υποστάσεων αι οποίαι την αποτελούν θα επιφέρει εις αυτήν την γαλήνην, η οποία και θα της χρησιμεύσει ως μέσο να διοχετευθούν προς αυτήν αι οδηγίαί των θεών.

Οι θεοί είναι συνειδήσεις αι οποίαι επετέλεσαν αναμορφωτικόν κύκλον δια του οποίου ηδυνήθησαν να αντλήσουν Αιώνιον οργανικόν μέσον και εντεύθεν εκυριάρχησαν ως συνειδήσεις του Απείρου, έχουσαι θέλησιν θείαν. Τον Πυθαγόρα θα σας τον παρουσιάσω ως ιατρόν και μύστην των απόκρυφων της Φύσεως μυστηρίων. Αλλά προ αυτού πρέπει να σας είπω, ότι ο Πυθαγόρας εγεννήθη εις την Σάμον το έτος 595 π.Χ. Κατά την εποχήν του εσώζετο ακόμη το απολεσθέν κάλλος της ανθρωπότητος, το έλκον την φύσιν των θεών προς την ανθρωπίνην. Η μήτηρ του Πυθαίς, αγνή το σώμα και την ψυχήν ήλθεν εις επαφήν προς τον θεόν Απόλλωνα και ο θεός αυτός απέδρασεν τον καρπόν τας κοιλάς της και ούτω υπό την επίδρασιν του Φωτός εγεννήθη ο Πυθαγόρας. Νέος έτι ο Πυθαγόρας έδειξε σημεία οργανικού κάλλους και πνεύματος ισχύν. Η μητέρα του τον ωδήγησε και τον παρέδωσε εις τους Διδασκάλους της εποχής εκείνης οι οποίοι εκαλούντο σοφοί: Φερεκύδης και Θαλής ο Μιλήσιος το πρώτον εδίδαξαν τον Πυθαγόρα. Αλλά ο Πυθαγόρας νεώτατος ακόμη εγκατέλειπε την Σάμο και ελθών θίς Αίγυπτον εμυήθη εις τα εκεί μυστήρια. Εκείθεν, ευνοούμενος υπό του θεού Απόλλωνος προσέφυγε εις τας διάφορους Ασιατικούς χώρας εις τας οποίας εξέμαθε την ιερών του ιατρού τέχνην, διδαχθείς αυτήν υπό των Ινδών, οι οποίοι την είχαν μεταδώσει εις τας χώρας αυτός μετά των οποίων επικοινωνούν. Όχι βεβαίως αυτήν την οποίαν επαγγέλονται οι ιατροί της σήμερον, αλλά εκείνην η οποία έλκει την γνώσιν από την ιεράν, ως την καλούν οι μύσται της Φύσεως, Αστρολογίαν. Ο Πυθαγόρας παραμείνας επί μακρόν χρόνον μετά των Ινδών, εξέμαθε πάσας τας απόκρυφους επιστήμας των Ιερών του Βούδα και εκείθεν αναχωρήσας κατήλθεν εις την Ελλάδα ένθα και εμυήθη εις τα μυστήρια Ελευσίνας και εις τα εις Θήβας Καβείρια. Οι Ιεροφάνται της Ελευσίνας εκάλουν αυτόν να αναλάβει την διεύθυνσίν των, διότι εξετίμησαν αυτόν και εις το πρόσωπον του είδον θείον άνδρα, πλην όμως ο Πυθαγόρας δεν εδέχθη. Ο Πυθαγόρας παραμένων εις τας Θήβας ήλεγξεν δημοσία την πολιτείαν των Καβείρων ως μη συνάδουσαν προς τα θεία μυστήρια των. Τούτο εκίνησε την οργήν των και εβουλήθησαν να τον φονεύσουν, ο Πυθαγόρας όμως γνώστης των ανθρωπίνων διανοημάτων διέφυγε τον κίνδυνον. Απελθών εκ των Θηβών διήλθεν πάσας

τας Ελληνικός χώρας εις τας οποίας εθαυμάσθη ως θείος ανήρ. Προ παντας εξετιμήθη εις τους Δελφούς, όπου και παρέσχεν μεγίστην συμβολήν εις τους ιερείς του εκεί χρηστηρίου ως και εις μίαν των ιερειών του, την οποίαν προπαρασκεύασε να έρχεται εις επαφήν μετά του θεού Απόλλωνος.

Παντού εξέπληττε, διότι και το κάλλος της μορφής του και η ισχύς του πνεύματος του επεβαλλοντο εις παντας. Εδίδασκεν παντού τον τρόπον του ζειν και εθεράπευεν πάσχοντας. Τούτο αρκούσε να νομίζουν οι άνθρωποι αυτόν θεόν. Δια ωρισμένων εκπληκτικών ικανοτήτων του εξέπληττε τα πνεύματα όχι μόνον των κοινών ανθρώπων, αλλά τα των σοφών. Εδίδασκε εις αυτούς από όπου διήρχετο την μουσικήν και την μαθηματικήν. Έδιδε μαθηματικούς ορισμούς και έλυε μέγιστα προβλήματα μόνον με την βοήθεια των αριθμών. Οι γνωρίσαντες τα Ορφικά μυστήρια διέκριναν εις το πρόσωπον του τον θείον Ορφέα. Έλεγχε την αγωγήν των ανθρώπων εκείνων οι οποίοι δεν επορεύοντο ως η Φύσις υπαγορεύει και υπεδύκνειε τον τρόπον του βασιλεύειν και πολιτεύεσθαι εις τους άρχοντας των πόλεων. Έδιδε στοιχεία προς σύνθεσιν αρμονικής κοινωνίας και υπαγόρευε την εκμάθησιν της μουσικής, ως μέσου καταδεικνύοντας δια της αρμονίας της τον τρόπον της συνθέσεως της κοινωνίας. Επεδείκνυε τα φυτά, και εδίδασκε την επιρροή εκάστου επί των εις τα ανθρώπινα σώματα αναφυμένων νόσων. Ητο περιβεβλημένος την ιεραν των φιλοσόφων λευκήν τήβεννον και στεφανωμένος με στέφανον κατασκευασμένον εκ χρυσού και ποικιλμένον υπό ιερών λίθων. Η όψις του ήτο μεγαλοπρεπής, επιβάλλουσα, θεία. Ουδείς αντετάσσετο εις το βλέμμα του αλλά πάντες εφώνουν "Αυτός Εφα". Εις την διάβασίν του εκάμπτοντο πάντες οι Τύραννοι και κρυφίως τον εμίσουν δια την υπεροχήν του. Ούτος εννόων τας σκέψεις των έλεγεν. "Οι εμέ βλέποντες ας ίδουν εαυτούς και ας κρίνουν τας πράξεις των παραβάλλοντες αυτός προς τας ημετέρας".

Ο θείος σοφός μέχρι της εν Αθήναις και θήβαις διαμονής του εδεικνύετο άσημος. Μόνον οι Ιεροφάνται βαθέως είχαν γνωρίσει αυτόν. Όταν δε έλαβε την προς την τότε Μεγάλην Ελλάδα άγουσαν, ήρξατο να έκδηλοι τας δυνάμεις του και τούτο, διότι προς τα εκεί έβλεπε ως κατάλληλον τόπον και περισσότερον αναγκαίον να διδάξει τας ιεράς αυτού ιδέας. Κατά την εκ Θηβών αναχώρησίν του η φήμη του προέτρεχε των πόλεων τας οποίας επεσκέπτετο και του προπαρασκεύαζε υποδοχήν. Μέχρι της εις Κρότωνα αφίξεώς του δεν εδίδασκε δημοσία, αλλά κατ' ιδίαν μόνον, εις τους συνανταστρεφομένους δε με αυτόν υπεδείκνυε τας θείας του δυνάμεις. Εις πολλούς προέλεγε τα μέλλοντα εις αυτούς να συμβούν και τους υπεδείκνυε ποίοι ήσαν εις προγενεστέραν ζωήν των. Εδίδασκεν, ότι ο άνθρωπος, ουχί άπαξ, εμφανίζεται εν τη ανθρωπίνη μορφή και ότι ο ίδιος 440 φορές είχεν αλλάξει μορφήν εν τη Φύσει. Εδίδασκεν εις παγίας το αντιπεπονθός και λαμβάνων ως αρχήν αυτό υπεδείκνυε ποία έπρεπε να είναι η δικαιοσύνη μεταξύ των ανθρώπων. Απεκάλει τους θεούς δικαίους και ως ουδέποτε καταχρωμένους τας δυνάμεις των, ευνοούντες ούτω τούτον ή εκείνον τον άνθρωπον. Έλεγε "τόσον η κακία εσκότισεν τον ανθρώπινον νουν, ώστε μόνον ο θάνατος δύναται να ευεργετήσει την ψυχήν του". Απεκάλει την Πατρικήν Ιεράν Τέχνην διδασκομένην υπό των θεών μόνον εις τους σοφούς, διότι αυτοί δεν καταχρώνται της γνώσεως.

Ο Πυθαγόρας μετεχειρίζετο ως τροφήν σπέρματα και καρπούς και ωρισμένα είδη εις εκάστην εποχήν. Συνεβούλευεν να προσφέρουν θυσίας προς τους θεούς και μόνον των θυμάτων να

άπτωνται της σαρκικής τροφής. "Χωρίζει, έλεγεν, την ψυχήν από τον νουν και ολόκλησον την υπόστασιν από την Φύσιν η βρώσις σαρκών ζώων". Εδίδασκεν να περιβάλονται με λινά ενδύματα οι άνθρωποι και να αφίνουν τους οργανισμούς των γυμνούς, ώστε να περιβάλουν αυτούς αι επιρροαί της Φύσεως. Το μάλλινον ένδυμα είναι αρνητικός αγωγός των επιρροών και συντρέχει εις το να μη συναντάται η θερμότης του οργανισμού με την θερμότητα της Φύσεως. Εδίδασκεν την λατρείαν προς τον Ηλιον, ως μόνης πηγής εκ της οποίας η ψυχή αντλεί δυνάμεις δια του οργανισμού της, τα δε υπό της θείας του Ηλίου επιρροής γινόμενα φυτά είναι τα καταλληλότερα προς ίασιν των ασθενών. Αφιχθέντα τον Πυθαγόρα εις Κρότωνα τον υπεδέχθησαν και του παρήξαν πάντα τα μέσα να ιδρύσει σχολήν. Κατά πρώτον συνέστησεν Σύλλογον ή Φιλοσόφων ενδιαίτημα, ως ο ίδιος απεκάλει την σχολήν του, εις την οποίαν εφοίτων νέοι και νέαι. Η εις την σχολήν αυτήν διδασκαλία του υπήρξεν γονιμότατη και η φήμη του διεσπάρη εις πάσας τας Ελληνίδας πόλεις. Εδίδασκεν την κοινωνικήν αγωγήν, τον τρόπον της ερεύνης των φυσικών λειτουργιών, την μουσικήν, την αριθμητικήν και προ παντός την συγκρότησιν κοινωνίας εν αρμονία βιούσης. Ηκροώντο αυτού ως εάν ητο θεός. Το επιβάλλον του ύφους του και ο έξοχος χαρακτήρ του εμάγευε πάντα ακροατήν του. Η διδασκαλία του ήτο σύντομος, σαφής, ευπρόσδεκτος εις πάντας. Ομιλών περί του βίου τον οποίον έπρεπε να διάγουν οι άνθρωποι παρέβαλεν αυτόν προς την συνεργασίαν του Ουρανού δια των επιρροών του προς την Γην της οποίας αποτέλεσμα είναι η επί της επιφανείας της μορφή, η έχουσα κάλλος Νύμφης την οποίαν ερώσι οί θεοί.

Το αποτελέσματα της συνεργασίας εις την κοινωνίαν των ανθρώπων, έλεγεν, "πρέπει να είναι φώτισις διανοητική, σωματική διάπλασις και ψυχική εκπαίδευσις, η οποία προ παντός πρέπει να την προσηλώνει προς τα έργα των θεών". Η εκπαίδευσις εις την μουσικήν της οποίας εισήγαγε τα στοιχεία και εις την αριθμητικήν, είναι εφόδιον της ψυχής το οποίον καλλύνει την μορφήν της και προλειπεί την οδόν της εις το Φως το οποίον έλεγε "οι θεοί δωρούν εις τους ανθρώπους όπως καταστούν ήμεροι, γενναίοι, ευπροσήγοροι, λάτραι του Ηλίου και της Φύσεως και γνώσται των λειτουργιών των Ουρανίων σωμάτων περί των οποίων ωσαύτως εδίδασκεν καταδεικνύων τον δρόμον τον οποίον έκαστος έχει εις το Άπειρον. Δια των αριθμητικών πράξεων, πλείστοι των οποίων υπήρξαν ιδικαί του κατασκευαί, κατεδείκνυε τας λύσεις προβλημάτων της κινήσεως του Ουρανού και της παραγωγής των φαινομένων τα οποία ήτο αδύνατον άλλως να κατανοήσει ο νους των ακροατών του. Αι προλήψεις, διότι και τότε υπήρχαν προλήψεις, προ των εξηγήσεων τας οποίας έδιδεν ο μέγας σοφός, υπεχώρουν και ο νους προσηλούτο εις την γνώσιν. Εδίδασκεν τον σε σεβασμόν προς τας βούλας των θεών αι οποίαι εξωτερικεύοντο δια των Μαντείων και απεκάλει τα Μαντεία ως τα μόνα επί της επιφανείας της Γης, μέρη εις τα οποία δαιτώντο οι θεοί. Προ της ιδρύσεως των μεγάλων αυτού μυστηρίων εις τον Κρότωνα, περιώδευσε και πάλιν επισκευθείς τα διάφορα Μαντεία των Ελληνικών χωρών, προς τας οποίας εδώρησεν συγγραφάς τελετών και επικλήσεων δια τα ιερά των.

Αι Ιέρειαι, όταν έφθανε, τον προσεφώνουν δια των λέξεων, "Ως ευ παρέστης υιέ του Απόλλωνος". Επιστρέψας εις Κρότωνα ενυμφεύθη την παρθένον και εξαισίαν το κάλλος Θεανώ. Η Νύμφη Θεανώ ηράσθη του Πυθαγόρα, το δε ψυχικόν της κάλλος έπεισε τον θείον άνδρα να την λάβει σύζυγον, των θεών επιτρεψάντων να έλθει εις γάμον. Μετά τον γάμον του κατέστη θειότατος. Ο έρως της θεανός ανύψωσε τον Πυθαγόρα και κατόπιν των

συμβουλών τας οποίας έλαβε εκ των Μαντείων τα οποία επεσκέφθη, ίδρυσε τα Πυθαγόρεια μυστήρια. Ταύτα απετελούντο εξ εννέα βαθμών, εις ένδειξιν του μεγάλου σεβασμού τον οποίον είχεν προς τας εννέα (9) αριθμητικός Μονάδας, αι οποίαι έλεγεν ότι έξεπροσώπου εννέα (9) βάσεις επί των οποίων εθεμελιώθη το Σύμπαν.

Η κλίσις του προς τας αριθμητικός και εν γένει μαθηματικός πράξεις τον ήγαγε εις το να εύρει ότι το Σύμπαν είναι συγκροτημένον από αριθμούς, έκαστος των οποίων εξεπροσώπει εις αυτό τας ποιότητας των μορφών του. Οι αριθμοί, έλεγεν, "δεν είναι πράξεις δεικνύουσαι την ποσότητα των μορφών του Σύμπαντος, αλλά την ποιότητα η δε ποιότητα ενδείκνυται εκ της ποιότητος των μορφών, αι ποιότητες δε καταδεικνύουν την βαθμιαίαν αυτού διαμόρφωσιν". Τα μυστήρια του διηρούντο εις τρεις κατηγορίας. Εις τα αφορώντα εις την διαμόρφωσιν του ανθρώπου και καταδεικνύοντα την προέλευσιν αυτού, εις τα διδάσκοντα τας δυνάμεις αι οποίαι αποτελούν τας μορφάς της Φύσεως και τας ποικιλίας των οργάνων των διαφόρων μορφών και εις τα μεγάλα και ιερά, τα οποία ουδέ λέξιν επέτρεπαν εις ιούς μύστας αυτών να είπουν καν περί της υπάρξεως των. Εις την πρώτην τριάδα εμυούντο άνδρες και γυναίκες και υπεβάλλοντο εις πενταετή σιγήν. Εις την δεύτερον μόνον εξαγνισμένοι το σώμα και τον νουν και καθάριοι ανομημάτων την ψυχήν και εις την τρίτην φωτισμένοι και υπό των θεών εμπνευσμένοι νέοι ως και αγναί παρθένοι έχουσαι ψυχικον κάλλος όμοιον με την Θεανώ.

Οι τέλειοι μεμυημένοι ήσαν ήρεμοι την όψιν, γενναίοι το ήθος, απαστράπτοντες το κάλλος, οι δε οφθαλμοί αυτών εξέπεμπαν αίγλην φωτεινήν, ικανήν να δεισδύει και εις τα έγκατα των σκέψεων των ανθρώπων. Ο βίος των Πυθαγορείων μυστών είναι μοναδικόν παράδειγμα εις την ιστορίαν της ανθρωπότητας. Απετέλουν ιδίαν κοινωνίαν και επαρουσιάζοντο ως μία ψυχή ήρεμος, γαληνιαία και γεναιόφρων εις αισθήματα. Δεν είχαν ή μίαν θέλησιν. Η αδελφότης την οποίαν εννοούν οι σοφοί της εποχής μας, δεν είναι ή κοινή τις λέξις έναντι του συνδέσμου των ψυχών των Πυθαγορείων. Η προς την κοινωνίαν επίδρασις των κατέρριπτε πάντα εγωισμόν και παρίστανε τους άλλους ανθρώπους ως στερημένους αισθήσεων και αισθημάτων. Ήσαν άκακοι, άνευ υποκρισίας άνευ συμφέροντος. Συμφέρον των ήτο το συμφέρον πάσης της κοινωνίας. Εις την διάβασίν των πάντες υπεχώρουν και ανεγνώριζαν αυτούς ως ψυχικώς ανωτέρους. Ενδεδυμένοι απλά, εύγραμμοι το σώμα και εξαισιοι την μορφήν, λιτότατοι την δίαιτα και πάντες εργατικότατοι, εκαλλιέργουν την Γην και αφιερούντο εις τον πλουτισμόν της μορφής αυτής.

Η Μουσική ήτο επίσης έργον των και μέλποντες επλήρουν χαράς και την Φύσιν και τους ανθρώπους. Νέοι και Νέαι περιπατώντες ομού με γλυκύτατο μειδιάμα εις τα χείλη των, εξέπληπον πάντα ερχόμενον εκ ξένης εις τον Κρότωνα πόλεως. Αποτελούσαν μία οικογένειαν και εσιτώντο ομού αναλόγως των βαθμών εις τους οποίους ανήκον, ο δε Πυθαγόρας προ της τοιαύτης χορείας παρίστατο ως άλλος Ζευς εν Ολύμπω. Η κακία όμως των μικρών ανθρωπίνων ψυχών εφθόνησε αυτούς. Γενομένης στάσεως εις τον Κρότωνα, κατ' αυτήν οι Πυθαγόρειοι Ναοί ενεπρήσθησαν και πολλοί εκ των μαθητών του έπεσαν φονευθέντες υπό της αγρίας ορμής των στασιαστών. Ο θεός Πυθαγόρας γνωρίζων το τέλος του ανέμενε αυτό απαθώς και εδέχθη τον θάνατον με μειδιάμα συγχωρών τους φονείς του, όταν εδέχθη την θανατηφόρον επίθεσιν και έπεσεν πληγείς υπό δηλητηριώδους βέλους. Αλλά κατά την

στιγμήν του θανάτου του ενεφανίσθη εις το Μεταπόντιον αποχαιρετήσας εκεί προσφιλείς του μαθητας.

Το γεγονός αυτό συνετέλεσε εις το να νομίζουν αυτόν ζώντα επί μακρόν χρόνον οι διασκορπισθέντες κατόπιν της εις τον Κρότωνα γενομένης στάσεως μαθηταί του. Ο Πυθαγόρας εγκατέλειπε ουχί ολίγας συγγραφάς. Αλλά των μαθητών του διασκορπισθέντων πλείστοι εξ αυτών κατεστράφησαν εις Κρότωνα, άλλαι δε παρεφθάρησαν, συντελέσαντος εις αυτό και του χρόνου. Μετά τον θάνατον του οι μαθηταί αυτού ίδρυσαν Πυθαγορείους σχολάς εις διάφορους πόλεις. Εις τον Τάραντα μία τοιαύτη σχολή επί μακρόν λειτουργήσασα επέφερε και πάλιν επίδρασιν των Πυθαγορείων επί της κοινωνίας. Αι εις τον Κρότωνα όμως καταστραφείσαι συγγραφαί περί των τελετών του Πυθαγόρα, δεν κατέστη δυνατόν να αναπληρωθούν υπό των μαθητών του. Εντεύθεν βαθμιαίως επήλθεν εξαφάνισις των μεγάλων ιδεών, παρ' όλον ότι επί πολύν χρόνον αι αρχαί των Πυθαγορείων ήσαν το υπόδειγμα της κοινωνικής αρετής. Πάντες και αυτών των Στωικών μη εξαιρουμένων, ωμίλουν περί του Πυθαγορείου συστήματος ως περί θείου κοινωνικού συστήματος, δυναμένου να καταστήσει τον άνθρωπον ενάρετον, διεφώνουν όμως ως προς τας βαθύτερος εννοίας των Πυθαγορείων και εντεύθεν η σύγχυσις περί των πραγματικών του Πυθαγόρου ιδεών. Βραδύτερον συγγραφαί τινές Αυτού, περιελθούσαι εις γνώσιν άλλων μικρών μυστηρίων, αναγέννησαν και πάλιν τον πόθον της εκ νέου συστάσεως Πυθαγορείων σχολών, αλλά επειδή αι συγγραφαί αυταί δεν ήσαν πλήρεις, οι πειραθέντες δεν κατώρθωσαν να φέρουν εις πέρας το έργον των. Μεταξύ των Πυθαγορείων διεκρίθησαν πλείστοι, μεταξύ των οποίων και η θυγάτηρ αυτού Δαμώ και ο υιός του Τηλαύγης. Εάν όμως οι Πυθαγόρειοι δεν κατώρθωσαν λόγω της μεγάλης εις Κρότωνα καταστροφής να σώσουν τας μεγάλους ιδέας, δεν περιύβρισαν όμως τον Διδάσκαλόν τους, ως τούτο βραδύτερον έπραξαν οι Χριστιανοί ολοσχερώς καταστέψαντες το έργον του Διδασκάλου των και δημιουργήσαντες χάος εις την ανθρωπότητα. Περαιώνων, ομολογώ ότι, ό,τι ανέφερα περί του θείου σοφού είναι ελάχιστον έναντι των μεγάλων αυτού ιδεών και έργων και δι' αυτό θα ήθελα να σας παρακαλέσω να τύχω της δεούσης συγγνώμης μη δυνάμενος άλλως να πληρώσω τον πόθον ο οποίος εξεδηλώθη εις σας όπως γνωρίσετε περί του θείου αυτού σοφού.

*

* *